

VEROHALLINTO

Verotusyksikkö
Sami Varonen
22.10.2025

Eduskunta Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi HE 111/2025vp

Lausuntona sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käsiteltävänä olevassa asiassa HE 111/2025 vp (hallituksen esitys eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi) esitän kunnioittaen seuraavat apteekkiverolain muuttamista koskevat huomiot.

Apteekkiverolakia ehdotetaan muutettavan siten, että apteekkiveron perusteena olisi nykyisen apteekkiliikkeen liikevaihdon sijaan verovelvollisen lääkemyynnin voittomarginaali. Lisäksi veron perusteesta tehtäviä vähennyksiä ja veroasteikkoa muutettaisiin ja veron laskentaa yksinkertaistettaisiin. Muualla kuin apteekissa myytäväksi vapautettavien lääkkeiden valikoima rajattaisiin apteekkiveron ulkopuolelle.

Apteekkivero on verovelvollisen oma-aloitteisesti laskettava ja suoritettava vero, minkä vuoksi sääntelyssä on korostetusti otettava huomioon verovelvollisen edellytykset selvittää oikea suoritettavan veron määrä ilmoittamiselle ja maksamiselle asetetussa määräajassa. Perusedellytyksenä oma-aloitteisessa verotuksessa on veron määräytyminen verovelvolliskohtaisesti, miltä osin ehdotettu sääntely vastaa nykytilaa. Ehdotetut muutokset lisäksi yksinkertaistavat eräiltä osin apteekkiveron perusteen laskentaa nykytilaan verrattuna, mikä parantaa verovelvollisen edellytyksiä ilmoittaa ja maksaa vero oikean määräisenä. Toisaalta veron perusteen muuttaminen tuo mukanaan myös uusia haasteita ja tulkintakysymyksiä veron perusteen määrittämiseen, mistä seuraa myös Verohallinnolle ohjaus- ja valvontatarvetta.

Ehdotetuista muutoksista apteekkiveron laskentaa yksinkertaistaisivat erityisesti muiden tuotteiden kuin lääkkeiden rajaaminen apteekkiveron perusteen ulkopuolelle sekä veron määrän laskeminen verovelvollisen apteekkiliikkeestä yhtenä kokonaisuutena. Apteekin oman lääkevalmistuksen ja sopimusvalmistuksen rajaaminen veron perusteen ulkopuolelle niin ikään edistäisi verotuksen yksikertaisuutta.

Rajoitettuun itsehoitolääkevalikoimaan kuuluvien lääkkeiden myynnin rajaamista apteekkiveron perusteen ulkopuolelle voidaan myös pitää verotuksen toimeenpanon ja valvonnan yksinkertaisuutta edistävänä tapana huomioida muualla kuin apteekkiliikkeessä tapahtuva lääkemyynti apteekkiverotuksessa. Ehdotettu muutos vain lääkkeiden myynnin lukemisesta apteekkiveron perusteeseen pienentäisi myös kannustimia nykyisin tavanomaiseen, mutta luonteeltaan keinotekoiseen järjestelyyn organisoida apteekin muiden tuotteiden kuin lääkkeiden myynti apteekkiliikkeestä erillisen sivuyhtiön kautta.

Apteekkiveron perusteen ehdotetuista muutoksista uusia haasteita veron määrän laskentaan ja verotuksen ohjaukseen ja valvontaa tuo erityisesti myytyjen lääkkeiden hankintahinnan vähentäminen myyntihinnasta veron perustetta laskettaessa. Rajoitettuun itsehoitovalikoimaan kuuluvien lääkkeiden hankintamenon rajaaminen veron perusteen laskennan ulkopuolelle voidaan olettaa olevan suhteellisen yksinkertaista. Astetta haastavampaa lienee järjestää myydyin lääkkeen hankintamenon rajautuminen veron perusteen laskennan ulkopuolelle tilanteessa, jossa lääkemyynti sosiaali- ja terveydenhuollon laitokselle kohdistuvana ei kuulu, mutta muulle ostajalle kohdistuvana kuuluisi veron perusteeseen. Haastetta ja tulkinnanvaraisuutta muodostuu näissä tilanteissa myös veron perusteen laskennan ulkopuolelle jäävän hävikin huomioimisesta veron perusteen laskennassa vähennettävien hankintamenojen jaksottamisessa.

Verovelvollisen hallinnollisen taakan ja verovalvonnan kannalta eri verolajien laskentakäytäntöjen ja taloudelliseen raportointiin kohdistuvien vaatimusten tulisi samassa asiassa olla mahdollisimman yhteneviä. Apteekkiveron perusteesta vähennettävien hankintamenojen määrittäminen esityksessä ehdotetulla tavalla ja hävikin jääminen veron perusteen laskennan ulkopuolelle muodostaa eroja tuloverotuksen ja apteekkiverotuksen välille ja edellyttäneen verovelvollisilta erityisiä toimenpiteitä kirjanpidossa apteekkiveron perusteen määrittämiseksi.

Esityksessä esille tuotujen viranomaisvaikutusten lisäksi ehdotetuilla muutoksilla on vaikutusta myös Verohallinnon toimintaan. Ehdotetut muutokset apteekkiverotukseen edellyttävät toimeenpanotyötä, verovalvontaa ja kustannuksia Verohallinnossa. Muutosten vuoksi apteekkiveroa koskeva asiakasohjeistus on uudistettava ja henkilöstöä on koulutettava. Veron perusteen muutokset lisäävät erityisesti muutosvaiheessa apteekkiveroa koskevia neuvontapyyntöjä ja ratkaistavia tulkintakysymyksiä Verohallinnossa.

Sami Varonen
Johtava veroasiantuntija